

OBSAH

ČÁST SYSTEMATICKÁ

OBECNÁ NEUROANATOMIE

Nervové buňky	19
Gliové a ependymové buňky	20
I. FUNKČNÍ VLASTNOSTI NERVOVÉ BUŇKY	23
A. Vedení a předávání nervového signálu (vzruchu)	25
B. Synapse a mediátory	27
C. Axonální transport	30
II. NERVOVÉ DRÁHY	31
III. VÝVOJ A ORGANISACE NERVOVÉHO SYSTÉMU	35
A. Centrální nervový systém, CNS	35
B. Periferní nervový systém, PNS	38
Mateřské buňky nervových vláken	42
Vlákna periferního nervu	42
Sensitivní nervová zakončení (receptory)	48
Efektivní nervová zakončení	52
Ganglia	55
IV. POŠKOZENÍ A REGENERACE	57
A. Axonální reakce, retrogradní změny	57
B. Degenerace (Waleriánská) a regenerace v periferním nervu	57
C. Degenerace a regenerace v centrálním nervovém systému	59
V. ZÁKLADNÍ NEUROANATOMICKÉ A KLINICKÉ ZOBRAZOVACÍ METODIKY	60
A. Cytoarchitektonické metody	60
Simkeho makroskopické barvení	60
Nisslova metoda	60
Golgiho metoda	60
Metody znázorňující chemismus buňky	61
B. Metody pro znázornění nervových spojů, nervových drah	61
Guddenova metoda sledování retrogradních změn	61
Nautova metoda antegrádní degenerace	61
Antegrádní metody	62
Peroxydázová metoda	62
Stereotaktický přístup (metoda)	62
C. Klinické zobrazovací techniky	63
Angiografie	63
Pneumoencefalografie	63
Computerová tomografie	63
Magnetická resonance	64
Positronová emisní tomografie (PET)	64
Fotonová emisní tomografie	64
Regionální monitorování krevního průtoku	64

PERIFERNÍ NERVOVÝ SYSTÉM, SYSTEMA NERVORUM PERIPHERICUM

I. NERVI SPINALES, MÍŠNÍ NERVY	67
Rozdělení míšních nervů	67
Základní větve míšního nervu	67
Rami dorsales nervorum spinalium	69
Rami ventrales nervorum spinalium	69
A. Plexus cervicalis (C ₁ -Th ₁)	70

	Senzitivní nervy	70
	Motorické nervy	71
B.	Plexus brachialis (C ₄ -Th ₁)	73
	Větve plexus brachialis	73
	1. Pars supraclavicularis plexus brachialis	73
	2. Pars infraclavicularis plexus brachialis	74
C.	Rami ventrales nervorum thoraciorum (Th ₁ -Th ₁₂)	81
D.	Plexus lumbalis (Th ₁₂ -L ₄)	85
E.	Plexus sacralis (L ₄ , L ₅ , S ₁ -S ₅ , Co)	88
F.	Plexus coccygeus (S ₅ -Co)	95
	Vertebromedulární topografie	95
II.	NERVI CRANIALES, HLAVOVÉ NERVY	97
	Nervi olfactorii (N. I.)	99
	Nervus opticus (N. II.)	100
	Nervus oculomotorius (N. III.)	100
	Nervus trochlearis (N. IV.)	102
	Nervus trigeminus (N. V.)	102
	1. Větev trigeminu, nervus ophthalmicus	105
	2. Větev trigeminu, nervus maxillaris	108
	3. Větev trigeminu, nervus mandibularis	109
	Parasympatická ganglia uložená v oblasti větvení nervus trigeminus	113
	Ganglion ciliare	114
	Ganglion pterygopalatinum	115
	Ganglion oticum	117
	Ganglion submandibulare	119
	Nervus abducens (N. VI.)	119
	Nervus facialis (intermediofacialis; N. VII.)	124
	Nervus vestibulocochlearis (N. VIII.)	126
	Postranní smíšený systém - IX., X. a XI. hlavový nerv	128
	Nervus glossopharyngeus (N. IX.)	130
	Nervus vagus (N. X.)	137
	Nervus accessorius (N. XI.)	139
	Nervus hypoglossus (N. XII.)	142
III.	SYSTEMA NERVORUM AUTONOMICUM, VEGETATIVUM, AUTONOMNÍ, VEGETATIVNÍ NERVOVÝ SYSTÉM	142
	Organizace autonomního systému	145
	Autonomní ganglia	147
	Mediátory ve vegetativním systému	148
	Senzitivní vlákna uvnitř autonomního systému	149
A.	Pars sympathica	149
	1. Paravertebrální ganglia	149
	Truncus sympathicus	152
	Ganglia cervicalia	156
	Ganglia thoracica	157
	Ganglia lumbalia	158
	Ganglia sacralia a ganglion impar	159
	2. Prevertebrální sympatická ganglia a pleteně	159
	Plexus aorticus abdominalis	159
	Plexus hypogastricus superior	161
	Plexus hypogastricus inferior	162
B.	Pars parasympathica	162
	Parasympatická jádra, ganglia a dráhy - přehled	163
C.	Enterický systém	165
D.	Paraganglia	167
CENTRÁLNÍ NERVOVÝ SYSTÉM, STRUKTURY		
I.	ÚVOD DO CNS	173
II.	MÍCHA, MEDULLA SPINALIS	174
	A. Zevní popis	174
	B. Průřez míchou	175
	Substantia grisea	175
	Substantia alba	176

	Přehled hlavních míšních drah	177
C.	Vnitřní stavba šedé hmoty míšní	178
	Hlavní druhy míšních neuronů	179
	Rexedovy laminy – zony	180
III.	MOZKOVÝ KMEN, TRUNCUS CEREBRI	182
A.	Zevní popis	183
	Medulla oblongata	183
	Pons Varoli	183
	Fossa rhomboidea	185
	Mesencephalon	187
B.	Průřezy kmenem	187
	Dolní oblongata	187
	Horní oblongata	188
	Dolní pons	188
	Horní pons	190
	Ponto-mesencephalický přechod	190
	Mesencephalon	191
	Podélné a šikmé řezy kmenem	193
C.	Vnitřní stavba	193
	Nuclei fascicularum dorsalium, jádra zadních provazců	193
	Nuclei nervorum cranialium, jádra hlavových nervů	194
	Formatio reticularis, retikulární formace	199
	Nuclei precerebellares, jádra napojená na mozeček	203
	Tectum mesencephali, čtverhrbolí středního mozku	203
	Tegmentum mesencephali, centrální část středního mozku	204
	Pole drah v mozkovém kmenu	205
IV.	MOZEČEK, CEREBELLUM	207
A.	Zevní popis	208
B.	Kůra mozečku	209
	Buňky a vlákna mozečkové kůry	210
C.	Jádra mozečku	213
V.	MEZIMOZEK, DIENCEPHALON	215
A.	Thalamus	215
	1. Zevní popis	215
	2. Řezy thalamem	217
	3. Jádra thalamu	219
	Funkční dělení thalamických jader	222
B.	Subthalamus	223
	1. Jádra subthalamu	223
	2. Svazky vláken subthalamu	223
C.	Hypothalamus	225
	1. Zevní popis a řezy	225
	2. Jádra hypothalamu	225
	3. Svazky vláken hypothalamu	228
D.	Hypophysis cerebri, hypothalamo-hypophysiární systém	228
	Adenohypofýsa	229
	Neurohypofýsa	229
VI.	KONCOVÝ MOZEK, TELEENCEPHALON	231
A.	Basální část telencephalon	231
B.	Dorsální část telencephalon	233
C.	Mediální část telencephalon, lamina epithelialis	233
VII.	MOZKOVÁ KÚRA	234
1.	TOPOGRAFIE HEMISFÉR	234
	A. Hlavní zářezy a laloky	234
	B. Sulci et gyri	236
2.	VNITŘNÍ STAVBA KÚRY	237
	A. Paleocortex	238
	B. Archicortex	241
	C. Neocortex	243
	Cytoarchitektonické mapy a korové areae	243
	Buňky mozkové kůry	245
	Vrstvy mozkové kůry	246

3.	FUNKČNÍ LOKALISACE KOROVÁ	247
	A. Funkční oblasti pro motoriku	248
	B. Funkční oblasti pro senzitivitu a sensoriku	250
	C. Asociační korové oblasti	252
	D. Řečová centra	253
	E. Dominance hemisfér	253
4.	BÍLÁ HMOTA HEMISFÉR	254
	A. Asociační vlákna	254
	B. Komissurální vlákna	256
	C. Capsula interna	256
VIII.	BASÁLNÍ GANGLIA	258
	A. Corpus striatum	258
	Nucleus caudatus	259
	Putamen	260
	B. Globus pallidus, pallidum	261
	C. Nucleus amygdalae, amygdala	261
	D. Claustrum	264
IX.	DUTINY CENTRÁLNÍHO NERVSTVA	266
	Liquor cerebrospinalis	269
	Cirkumventrikulární orgány a bariérové mechanismy mozku	270
X.	OBALY CENTRÁLNÍHO NERVSTVA, MENINGES	272
	Dura mater encephali	273
	Dura mater spinalis	273
	Arachnoidea encephali et arachnoidea spinalis	273
	Pia mater encephali et pia mater spinalis	275
XI.	CÉVY CENTRÁLNÍHO NERVSTVA	276
	1. TEPNY	276
	A. Míšní tepny	276
	B. Tepny mozkového kmene	277
	C. Tepny mozkové kůry	278
	D. Tepny basálních ganglií a diencephalon	280
	E. Arteriae choroideae	281
	2. ŽÍLY	281
	A. Míšní žíly	281
	B. Žíly mozkového kmene	281
	C. Žíly mozkové kůry	281
	D. Hluboké mozkové žíly	283
	E. Venae choroideae	283

CENTRÁLNÍ NERVOVÝ SYSTÉM, DRÁHY

I.	OBECNÉ SCHEMA HLAVNÍCH DRÁHOVÝCH SYSTÉMŮ	287
II.	DRÁHY MÍŠNÍHO REFLEXU	291
	1. Proprioceptivní reflexní dráhy	292
	2. Visceroceptivní reflexní dráhy	296
	3. Exteroceptivní reflexní dráhy	296
	4. Dráhy svalového tonu	298
	5. Míšní interneurony a propriospinální dráhy	301
III.	SENSITIVNÍ DRÁHY	305
	A. Dráha zadních provazců, tractus spino-bulbo-thalamo-corticalis	306
	Proprioceptivní číti v dráze zadních provazců	309
	B. Dráha spino-thalamická, tractus spino-thalamicus	311
	C. Dráha spino-retikulární, tractus spino-reticularis	314
	D. Dráha spino-tektální, tractus spino-tectalis	317
	E. Sensitivní dráhy hlavových nervů	318
	F. Sensitivní dráhy z orgánů, viscerosensitivní dráhy	321
IV.	KONTROLNÍ OKRUHY SENSITIVNÍCH DRÁH	322
	Kontrolní mechanismus zadního míšního rohu	322
	Tractus reticulo-spinalis	324
	Spoje substantia grisea centralis	324
	Tractus bulbo-spinalis	325

Tractus thalamo-reticularis	325
Korový kontrolní systém	326
V. MOTORICKÉ DRÁHY	327
A. Motorické dráhy korové	327
1. Tractus cortico-spinalis, pyramidová dráha a tractus cortico-nuclearis	328
2. Tractus cortico-reticularis	332
3. Tractus cortico-rubralis	332
4. Tractus cortico-tectalis	333
5. Tractus cortico-interstitio-vestibularis	333
B. Motorické dráhy kmenové	334
1. Tractus reticulo-spinalis	334
2. Tractus rubro-spinalis	334
3. Tractus tecto-spinalis	335
4. Tractus vestibulo-spinalis	335
5. Tractus interstitio-spinalis	336
C. Funkční systémy motoriky	336
1. Mediální systém	336
2. Laterální systém	337
3. Třetí systém motoriky	338
4. Kontrolní či zpracovací systémy podporující motoriku	339
VI. SPOJE BASÁLNÍCH GANGLIÍ	342
A. Hlavní okruh basálních ganglií	342
1. Sensori-motorický okruh	344
2. Okulo-motorický okruh	345
3. Asociační okruh	345
4. Limbický okruh	346
B. Vedlejší okruhy basálních ganglií	346
1. Okruh subthalamický	346
2. Okruh striato-nigrální	347
3. Okruh striato-pallido-subthalamický	347
4. Dvouneuronový okruh pallido-retikulo-thalamický a nigro-tekto-thalamický	347
VII. SPOJE MOZEČKU	357
A. Aferentní spoje	357
1. Aferenty z vestibulárního aparátu	357
Tractus vestibulo-cerebellaris directus, přímá vestibulární dráha	357
Tractus vestibulo-cerebellaris indirectus, nepřímá vestibulární dráha	357
2. Aferenty z míchy a mozkového kmene	358
Tractus spino-cerebellaris dorsalis	358
Tractus spino-cerebellaris ventralis	360
Tractus cuneo-cerebellaris (spino-cuneo-cerebellaris)	360
Tractus bulbo-cerebellaris (spino-bulbo-cerebellaris)	360
Tractus reticulo-cerebellaris (spino-reticulo-cerebellaris)	360
Tractus olivo-cerebellaris (spino-olivo-cerebellaris)	362
Tractus trigemino-cerebellaris	362
Tractus raphe-cerebellaris et coeruleo-cerebellaris	362
Tractus hypothalamo-cerebellaris	362
3. Aferenty z mozkové kůry	362
Tractus ponto-cerebellaris (tr. cortico-ponto-cerebellaris)	364
Tractus olivo-cerebellaris (cortico-olivo-cerebellaris)	365
Tractus reticulo-cerebellaris (cortico-reticulo-cerebellaris)	365
B. Intrinsické spoje	366
C. Eferentní spoje	367
1. Eferenty z mozečkových jader	368
2. Eferenty přímo z mozečkové kůry	369
Hlavní funkčně-anatomické systémy mozečkových spojů	370
VIII. SENSORICKÉ DRÁHY	373
1. Dráha zraková	373
Anatomické a funkční poznámky	377
Odbočky ze zrakové dráhy	384
2. Dráha sluchová	388
Anatomické a funkční poznámky	390

3. Dráha vestibulární	393
Anatomické a funkční poznámky	393
4. Dráha chuťová	396
5. Dráha čichová	396
IX. LIMBICKÝ SYSTÉM	400
A. Hypokampální okruhy	401
1. Intrinsické a korové spoje hipokampu	403
2. Podkorové spoje hipokampu	405
B. Amygdalární okruhy	407
1. Intrinsické a korové spoje amygdaly	407
2. Podkorové spoje amygdaly	408
C. Společné charakteristiky v organisaci spojů hipokampu a amygdaly	410
D. Přidružené limbické struktury	410
E. Funkce limbického systému	411
X. ASOCIAČNÍ A KOMISURÁLNÍ DRÁHY	414
A. Asociační vlákna	414
1. Krátká asociační vlákna	414
2. Dlouhá asociační vlákna	414
B. Komisurální vlákna	414
XI. CHEMICKÉ DRÁHY	416
Přehled mediátorů	416
Hlavní chemické systémy	417
A. Monoaminergní systém	418
B. Cholinergní systém	420
Dráhy monoaminergních a cholinergních systémů	420
C. Histaminergní systémy	424
D. Gabaergní systémy	424
E. Glutamatergní systémy	424
F. Enkefalin-positivní buňky	425
G. Neurotensin-positivní buňky	425
H. Substance P-positivní buňky	425
XII. PŘEHLED SPOJŮ RETIKULÁRNÍ FORMACE	426
Retikulární formace a aktivační systém	426
Retikulární formace v převodu přímých senzitivních a sensorických drah	426
Retikulární formace v převodu nepřímých senzitivních drah (mozečkových systémů)	427
Retikulární formace a reflexy hlavových nervů	427
Retikulární formace v systému motorických drah	427
Retikulární formace a vegetativní systém	428
Chemické dráhy	428
Retikulární formace a imunitní systém	428
XIII. PŘEHLED SPOJŮ THALAMU	429
XIV. PŘEHLED SPOJŮ HYPOTHALAMU	430

SMYSLOVÁ ÚSTROJÍ

I. ČICHOVÉ ÚSTROJÍ, ORGANUM OLFACTUS	435
II. CHUŤOVÉ ÚSTROJÍ, ORGANUM GUSTUS	438
III. ZRAKOVÉ ÚSTROJÍ, ORGANUM VISUS	440
A. Bulbus oculi, oční koule	440
1. Sclera, bělma	442
2. Cornea, rohovka	443
3. Choroidea, cévnatka	444
4. Corpus ciliare, řasnaté těleso	446
5. Iris, duhovka	447
6. Retina, sítnice	449
7. Lens, čočka	452
8. Corpus vitreum, sklivec	454
9. Camerae bulbi, oční komory	454
10. Cévní zásobení oční koule	455
11. Nervové zásobení oční koule	457

B. Organa oculi accessoria, přídavné orgány oka	458
1. Palpebrae, víčka	458
2. Tunica conjunctiva, spojivka	461
3. Apparatus lacrimalis, slzný aparát	462
4. Musculi bulbi, oční svaly	464
5. Fasciae orbitales, vazivový aparát očníce	466
IV. TOPOGRAFIE REGIO ORBITALIS	468
1. Regio palpebralis	469
2. Orbita	469
V. PŘEHLED VÝVOJE ZRAKOVÉHO ÚSTROJÍ	473
VI. ÚSTROJÍ STATICKÉ A SLUCHOVÉ, ORGANUM VESTIBULOCOCHLEARE	476
A. Auris externa, zevní ucho	476
1. Auricula, boltec	476
2. Meatus acusticus externus, zevní zvukovod	478
3. Membrana tympani, bubínek	480
B. Auris media, střední ucho	482
1. Cavum tympani, středoušní dutina	482
Ossicula auditus, sluchové kůstky	485
Tunica mucosa cavi tympani	487
Antrum mastoideum et cellulae mastoideae	488
Tuba auditiva, sluchová trubice	488
C. Auris interna, vnitřní ucho	490
1. Labyrinthus osseus, kostěný labyrint	490
Cochlea	491
Vestibulum	492
Canales semicirculares	494
2. Labyrinthus membranaceus, blanitý labyrint	494
Utriculus	495
Ductus semicirculares	495
Sacculus	495
3. Ductus cochlearis, blanitý hlemýžď	499
VII. TOPOGRAFIE SLUCHOVÉHO ÚSTROJÍ	504
Topografické vztahy zevního zvukovodu	504
Topografické vztahy středoušní dutiny	504
Topografie vnitřního ucha	504
E. Vývoj sluchového ústrojí	505

KŮŽE A KOŽNÍ ÚSTROJÍ, INTEGUMENTUM COMMUNE

I. POKOŽKA, EPIDERMIS	510
II. ŠKÁRA, CORIUM	512
III. PODKOŽNÍ VAZIVO, TELA SUBCUTANEA	514
IV. KOŽNÍ RELIÉF	515
V. BARVA KŮŽE	517
VI. CÉVNÍ ZÁSOBENÍ KŮŽE	518
VII. INERVACE KŮŽE	519
VIII. DERIVÁTY EPIDERMIS	520
A. Chlupy (vlasy), pili	520
B. Nehet, unguis	522
C. Kožní žlázy, glandulae cutis	524
1. Potní žlázy, glandulae sudoriferae	524
2. Mazové žlázy, glandulae sebaceae	524
3. Mléčné žlázy, glandulae mammae, regio mammaria	524
Prs, mamma, glandula mamma	525
Cévní zásobení prsu	526
Inervace prsu	527
Vývoj prsu a jeho tvary	528